

Kirkkonummen kunnan hevostalliohje

2019

Kirkkonummen kunta
Ympäristönsuojeluyksikkö
Henna Snåre
10.9.2019

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
2. Luvat ja ilmoitukset	4
2.1 Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset luvat	4
2.2 Eläinsuojelulain -ja asetuksen mukainen ilmoituksenvarainen toiminta.....	5
2.3 Ilmoitus terveysuojeluviranomaiselle	5
2.4 Ympäristönsuojelulain mukainen yleinen ilmoitusmenettely	6
2.5 Ympäristölupa	6
2.6 Hevosen pitopaikan ja hevosen tunnistaminen ja rekisteröinti	7
2.7 Auma-ilmoitus.....	7
3. Hevostallit	8
3.1 Yleisiä vaatimuksia	8
3.2 Pitopaikan olosuhteet.....	9
3.3 Pitopaikan seinät ja lattia.....	9
3.4 Karsinan, pihatton ja pilttuun tilavaatimukset	9
3.5 Pitopaikan puhtaana- ja kunnossapito	11
4. Hevosten ulkoilualueet	11
4.1 Ulkotarhat ja ratsastuskentät.....	11
4.2 Laitumet.....	13
5. Hevostilan lantahuolto	13
5.1 Lantalan sijoittaminen ja mitoitus	14
5.2 Lantalan rakenne	15
5.3 Lannan peltolevitys	15
5.4 Lannan luovutus	17
6. Hevostallien jätehuolto	18
7. Hevostallien vesihuolto.....	19

8. Hevonen maastossa ja teillä.....	20
9. Hevosen kuolema.....	21
10. Sanastoa	21
11. Lähteet ja kirjallisuus.....	23
Yhteystietoja:	25

1. Johdanto

Hevosten pitämiseen ja tallitoimintaan liittyy paljon ympäristö- ja lupa-asioita. Tämä hevostalliohje kokoaa hevostalleja koskevat lait, määräykset ja suositukset yhdeksi kokonaisuudeksi, jonka tarkoitus on palvella hevostallien omistaja tietolähteenä ympäristö- ja lupa-asioissa. Ohjeen pohjana on käytetty Lempäälän hevostalliohjetta (2017), ja ohje on muokattu palvelemaan Kirkkonummen kunnan alueella sijaitsevia talleja. Huomaa, että lainsäädäntö ja määräykset muuttuvat, joten voit tarkistaa ajantasaisen ohjeistuksen kunnasta.

2. Luvat ja ilmoitukset

Hevosten pito ja tallitoiminta vaatii toiminnan tyypistä riippuen monenlaisia lupia ja ilmoituksia. Tämän luvun alle on koottu eläinsuojelulain ([247/1996](#))- ja asetuksen ([396/1996](#)), terveysuojelulain ([763/1994](#)), ympäristönsuojelulain ([527/2014](#)), maankäyttö- ja rakennuslain ([132/1999](#)), maa- ja metsätalousministeriön asetuksen hevoseläinten tunnistamisesta ([222/2017](#)), EU:n hevospassista annetun asetuksen ([EU 2015/262](#)), nitraattiasetuksen ([1250/2014](#)) ja kunnan ympäristönsuojelumääräysten (2017) sekä rakennusjärjestyksen (2012) asettamia vaatimuksia koskien hevostallitoimintaa ja hevosten pitoa.

2.1 Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset luvat

Hevostalli on aina asuinrakennukseen liittyvä talousrakennus. Kunnan rakennusjärjestyksessä (2012) määrätään, että pienen hevostallin (enintään 100 k-m²) rakennuspaikan on oltava vähintään 2 ha kokoinen ja tätä suuremman hevostallin rakennuspaikan on oltava vähintään 3 ha kokoinen. Tallin ja lantalan vähimmäisetäisyyttä naapurikiinteistön rajaan ei ole erikseen määritetty, vaan tilanteet katsotaan tapauskohtaisesti.

Suunnittelutarveratkaisu vaaditaan uusien tallirakennusten rakentamiseen. Vanhan navetan tai talousrakennuksen muuttaminen hevostalliksi vaatii suunnittelutarveratkaisun, ellei vanha navetta ole ollut jatkuvasti käytössä eläinsuojeluna vähintään 1980-luvulta lähtien. Suunnittelutarveratkaisu täytyy hakea myös silloin, jos rakennuksen alkuperäistä käyttötarkoitusta muutetaan olennaisesti. Lantalalle ei pääsääntöisesti tarvita suunnittelutarveratkaisua.

Suunnittelutarveratkaisun lisäksi rakentamiseen vaaditaan rakennuslupa. Yli 35 m² katettu lantala tarvitsee rakennusluvan. Erilaiset katokset (esim. tarhoihin) tarvitsevat mahdollisesti

rakennuslupan. Muualla kuin asemakaava-alueella voi rakentaa yhden alle 35 m² kokoisen katoksen ilman lupaa, jos vähintään 30 % tilasta on avointa alaa. Hevosten kävelytuskone on yleensä katososaltaan suurelta osin avoin, eikä siinä ole kiinteitä seiniä. Kävelytuskone on sen pinta-alasta ja katoksesta riippumatta katsottu rakennukseksi maisemallisen vaikutuksen ja teknisen toiminnan vuoksi.

Ratsastuskentän rakentamiseen riittää toimenpidelupa. Myös rakennusten pieniin muutoksiin, kuten julkisivumuutoksiin voi riittää pelkkä toimenpidelupa.

Maankäyttö- ja rakennuslain lupia haetaan sähköisesti Lupapiste -palvelun kautta (www.lupapiste.fi). Rakennusvalvontaan on suositeltavaa olla yhteydessä jo rakentamisen suunnitteluvaiheessa. Lisätietoa sekä ohjeistusta löytyy kunnan kotisivuilta, rakennusjärjestyksestä ja rakennusvalvonnalta (www.kirkkonummi.fi/rakennusvalvonta).

2.2 Eläinsuojelulain -ja asetuksen mukainen ilmoituksenvarainen toiminta

Ammattimaisesta tai muulla tavoin laajamittaisesta hevosten pidosta on tehtävä ilmoitus Etelä-Suomen aluehallintoviraston läänineläinlääkärille. Eläinsuojeluasetuksen 26 §:ssa tarkennetaan, että kirjallinen ilmoitus pitää tehdä, jos harjoitetaan eläinten kasvattamista tai vuokraamista, hevosia otetaan säilytykseen tai hoidettaviksi, valmennettaviksi tai koulutettaviksi tai annetaan opetusta hevosten käytössä ja käsittelyssä, jos täysikasvuisia hevosia on yhteensä vähintään kuusi.

Ilmoitus eläintenpidosta tulee tehdä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista ja viimeistään 14 vuorokautta ennen toiminnan oleellista muuttamista tai lopettamista. Oleellisella muutoksella tarkoitetaan tässä tapauksessa tarhattavan eläinmäärän huomattavaa lisäämistä tai uusien eläinlajien tarhaamista.

2.3 Ilmoitus terveydensuojeluviranomaiselle

Terveydensuojelulain (763/1994) mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaiselle on tehtävä kirjallinen ilmoitus asemakaava-alueella tapahtuvasta hevosen pidosta, eläinten pitoon tarkoitettujen rakennuksen tai aitauksen sijoittamisesta, käyttöönotosta tai toiminnan olennaisesta muuttamisesta. Terveydensuojeluviranomaiselle on tehtävä ilmoitus hevosen pidosta myös alueella, missä se on ympäröivän asutuksen vuoksi tarpeellista. Kunnan terveydensuojeluviranomainen toimii Espoon seudun ympäristöterveydenhuollossa.

Eläintenpitoilmoitus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista tai muuttamista ja siihen tulee sisällyttää ilmoitus tallin ja tarhojen sijoittamisesta, käyttöönotosta

tai toiminnan oleellisesta muuttamisesta. Lisätietoa ilmoituksen tekemiseen ja sisältöön liittyen saa Espoon seudun ympäristöterveydeltä.

2.4 Ympäristönsuojelulain mukainen yleinen ilmoitusmenettely

Ympäristöhallinnon (2019) mukaan ympäristönsuojelulain mukainen yleinen ilmoitusmenettely on lupamenettelyn kaltainen menettely, joka koskee tiettyjä, vähäisiä ympäristövaikutuksia aiheuttavia toimintoja, kuten eläinsuojia. Eläinsuoja on ilmoituksenvaraista toimintaa, jos se on:

1. vähintään 50 ja alle 300 lypsylehmälle, vähintään 100 ja alle 500 lihanaudalle, vähintään 130 ja alle 600 emolehmiä, **vähintään 60 hevoselle tai ponille**, vähintään 250 uuhelle tai vuohelle, vähintään 100 ja enintään 750 täysikasvuiselle emakolle, vähintään 250 ja enintään 2 000 lihasialle, vähintään 4 000 ja enintään 40 000 munituskanalle tai vähintään 10 000 ja enintään 40 000 broilerille
2. usealle 1 kohdassa tai YSL:n liitteessä 3 tarkoitettulle eläinlajille, jonka kokonaiseläinyksikkömäärä YSL:n liitteen 3 taulukon 1 eläinyksikkökertoimilla laskettuna on vähintään 250 ja alle 3 000 ja joka ei ole suoraan ilmoituksenvarainen 1 kohdassa mainitun tuotantoeläimen eläinmäärän perusteella.

Ilmoitus tulee tehdä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään 120 vuorokautta ennen toiminnan suunniteltua aloittamista. Lisätietoja ympäristönsuojelulain mukaisesta ilmoitusmenettelystä saa ympäristöhallinnon verkkopalvelusta (www.ymparisto.fi) ja kunnan ympäristönsuojeluyksiköstä.

2.5 Ympäristölupa

Ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan tallitoiminta voi tarvita ympäristöluvan, jos toiminnasta voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa (esimerkiksi tallin sijainti pohjavesialueella) tai kohtuutonta haittaa naapureille. Lisätietoja ympäristölupa-asioista saa kunnan ympäristönsuojeluyksiköstä.

2.6 Hevosen pitopaikan ja hevosen tunnistaminen ja rekisteröinti

Eläinten tunnistamista koskevan lainsäädännön (222/2017) mukaan hevosen pitäjäksi ja pitopaikan omistajaksi tulee rekisteröityä ennen pidon aloittamista. Rekisteröinnin voi tehdä sähköisesti eläintenpitäjä-, pitopaikka- ja haaskapaikkarekisteri palvelun kautta (<https://epr.ruokavirasto.fi/>).

EU:n hevospassista annetun asetuksen (262/2015) mukaan kaikki hevoset tulee ilmoittaa tietokantaan. EU:n alueella syntyneillä hevosilla tulee olla tunnistusasiakirja viimeistään 12kk kuluttua syntymästä. Tunnistusasiakirja tulee olla myös viimeistään silloin kun hevonen siirretään pysyvästi syntymätilalta, vaikka tämä tapahtuisi alle vuoden sisällä syntymästä. Tunnistusasiakirjan hakemus on jätettävä myöntävälle toimielimelle viimeistään kaksi kuukautta ennen edellä mainittujen määräaikojen umpeutumista.

Tunnistusasiakirjoja rekisteröidyille hevosille myöntävät Suomessa Suomen Hippos, Suomen irlannincobyhdistys FSIC ry ja Eestin Raskaat Vetohevoset ry. Suomen Hippos myöntää tunnistusasiakirjoja myös rekisteröimättömille hevosille (Ruokavirasto: Hevoseläinten tunnistaminen 2019). Lisätietoa hevosen tunnistamisesta ja rekisteröinnistä löytyy Ruokaviraston nettisivuilta (www.ruokavirasto.fi).

Ilmoitus hevosten pidosta kunnan alueella on suositeltavaa tehdä myös kunnan ympäristönsuojeluyksikköön, jotta kunta voi tiedottaa kiinteistönomistajia ajankohtaisista hevosiin liittyvistä asioista.

2.7 Aumausilmoitus

Poikkeustilanteessa (työtekniinen tai hygieeninen syy) lantaa saa varastoida myös aumassa (nitraattiasetus 1250/2014). Tällöin lannan kuiva-ainepitoisuuden on oltava vähintään 30 %. Aumaa ei voida pitää varsinaisena lantavarastona. Lannan varastoiminen aumassa on kiellettyä tulvalle alttiilla alueella sekä pohjavesialueella. Auma tulee sijoittaa kantavalle peltoalueelle. Kaltevalla pellolla auma tulee sijoittaa mahdollisimman ylös. Aumaa ei saa sijoittaa alle 100 metrin päähän vesistöstä, valtaojasta tai talousvesikaivosta, eikä sitä saa sijoittaa myöskään alle 5 metrin päähän ojasta.

Lumi tulee poistaa paikalta ennen auman kaivamista ja auman pohjalle tulee levittää nestettä sitova kerros, jonka tulee olla 20 cm paksu. Lisäksi auma täytyy peittää tiiviillä peitteellä. Aumaan varastoitu lanta tulee levittää viimeistään vuoden kuluttua aumauksesta. Samaan paikkaan saa sijoittaa uuden auman vasta kahden vuoden kuluttua edellisestä aumauksesta.

Aumasta tulee tehdä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään 14 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista. Auma-ilmoituksen voi tehdä sähköisesti www.lupa-piste.fi verkkosivuilla, josta auma-ilmoitus löytyy reitiltä; ympäristöön vaikuttava toiminta → maatalouden ilmoitukset → ilmoitus lannan varastointitilavuudesta poikkeamisesta.

3. Hevostallit

Hevosten pidossa noudatettavat eläinsuojeluvaatimukset on määritetty eläinsuojelulaissa ([247/1996](#)) -ja asetuksessa ([396/1996](#)), sekä valtioneuvoston asetuksessa hevosten suojelusta ([588/2010](#)). Nitraattiasetuksessa ([1250/2014](#)) on säädetty hevosten pitopaikan ominaisuuksista ympäristönsuojelun näkökulmasta. Tässä luvussa käsitellään edellä mainittujen lakien ja asetusten vaatimuksia koskien hevostalleja.

Elinkeino-, liikenne -ja ympäristökeskukselta (ELY) investointitukia hakevien yrittäjien tiloille on tiukemmat tilavaatimukset. Nämä tilavaatimukset on määritelty tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön (MMM) asetuksessa tuettavien hevostalourakennusten rakennusteknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista ([588/2015](#)).

3.1 Yleisiä vaatimuksia

Eläinsuojeluasiat kannattaa ottaa huomioon jo rakennusten ja niihin liittyvien rakennelmien suunnitteluvaiheessa. Hevosen pitopaikan tulee olla tarpeeksi suojaava, tilava, puhdas, valoisa ja turvallinen. Tämän lisäksi pitopaikan tulee antaa riittävän hyvä suoja liiallista kylmyyttä, lämpöä, vetoa, kosteutta ja epäsuotuisia sääolosuhteita vastaan sekä ottaa mahdollisimman hyvin huomioon hevosen luontaiset tarpeet. Kaikkien tallissa samassa tilassa olevien hevosten täytyy pystyä asettumaan halutessaan yhtä aikaa makuulle, eli makuupaikkoja tai makuualueita tulee olla riittävän useita (eläinsuojeluasetus 396/1996).

Hevosten pitopaikan ja sen laitteiden sekä rakenteiden täytyy olla eläimelle turvallisia. Pitopaikassa ei saa olla jatkuvaa melua, joka ylittää 65 desibeliä (dB(A)). Lisäksi eläimen karkaamisvaaran ja pitopaikan palovaaran on oltava mahdollisimman vähäiset.

Hevosella tulee olla mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen. Hevosella on myös oltava kuulo- ja näköyhteys pitopaikan tapahtumiin. Hevosen täytyy pystyä syömään ja juomaan luonnollisella tavalla, joten ruokinta ja juottoastiat sekä telineet tulee sijoittaa sopivaan paikkaan sopivalle korkeudelle (valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta 588/2010).

3.2 Pitopaikan olosuhteet

Pitopaikan lämpötilan ja valaistuksen on oltava hevoselle sopiva. Pitopaikassa pitää olla hyvä ilmanvaihto, koska haitalliset kaasut, pöly, liiallinen kosteus tai veto voivat vaarantaa eläimen hyvinvoinnin ja terveyden. Jos tallilla on koneellinen ilmanvaihto, riittävä ilmanvaihto pitää varmistaa myös laitteiston mahdollisen häiriön aikana. Koneellisessa ilmanvaihtolaitteistossa on tarpeen mukaan oltava toimiva hälytysjärjestelmä, jonka toimivuutta on testattava säännöllisesti (valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta 588/2010).

3.3 Pitopaikan seinät ja lattia

Pitopaikan seinä -ja lattiarakenteiden sekä materiaalien pitää olla hevoselle sopivia. Pintakäsittelyssä ei saa käyttää myrkytysvaaraa aiheuttavia aineita, kuten puunsuoja-aineita tai myrkyllisiä maaleja. Karsinoiden ja pilttuiden välissä täytyy olla asianmukainen ja sopivankorkuinen väliseinä, jotta vierekkäin sijoitetut hevoset eivät voi vahingoittaa toisiaan.

Lattiarakenteiden tulee olla sellaiset, etteivät ne aiheuta hevoselle liukastumisen vaaraa tai vahinkoa kavioille. Lattian täytyy olla helposti kuivana pidettävä (esimerkiksi käyttämällä riittävästi kuiviketta) ja hevosella tulee olla käytettävissä sopiva kuivitettu makuualue (eläinsuojeluasetus 396/1996). Hevosten pitopaikan (koskee myös siirtotalleja ja pihattoja) pohjan tulee olla kulutusta kestävä ja vesitiivis (VNA 1250/2014). Rakenteiden riittävä tiiviys saadaan aikaiseksi käyttämällä betonia K30-2, asfalttibetonia tai valuasfalttia.

3.4 Karsinan, pihatton ja pilttuun tilavaatimukset

Hevosen pitopaikan tilavaatimukset on määritelty valtioneuvoston asetuksessa hevosten suojelusta (588/2010) (Taulukko 1, 2 & 3). Eläinsuojan sisäkorkeuden tulee olla vähintään säkäkorkeus kerrottuna luvulla 1,5. Sisäkorkeuden täytyy kuitenkin aina olla vähintään 2,2 metriä. Näistä vähimmäiskorkeuksista voidaan poiketa enintään 2 % . Sisäkorkeutta laskettaessa ei tarvitse ottaa huomioon rakennuksessa normaalista tarvittavia kantavia rakenteita, vesiputkia, valaisimia, ilmanvaihtoputkia tai muita vastaavia rakenteita. Kaikkien eläinsuojien on täytynyt täyttää nämä tilavaatimukset viimeistään 1.1.2014.

Taulukko 1. Yksittäiskarsinan tilavaatimukset

Taulukko 1. Yksittäiskarsinan vähimmäiskoko hevosta kohden:	
Hevosen säkäkorkeus (m):	Karsinan pinta-ala (m²)
<i>Enintään 1,08</i>	4,0
<i>Yli 1,08 mutta enintään 1,30</i>	5,0
<i>Yli 1,30 mutta enintään 1,40</i>	6,0
<i>Yli 1,40 mutta enintään 1,48</i>	7,0
<i>Yli 1,48 mutta enintään 1,60</i>	8,0
<i>Yli 1,60</i>	9,0

Pilttuun leveyden täytyy olla vähintään hevosen säkäkorkeus, johon lisätään 10 senttimetriä ja pilttuun pituuden täytyy olla vähintään hevosen pituus, johon lisätään 25 senttimetriä. Vierekkäisten pilttuiden väliseinän kiinteän osan korkeuden täytyy olla vähintään hevosen säkäkorkeus kerrottuna luvulla 0,9.

Ryhmäkarsinassa, jokaista alkavaa 10 hevosen ryhmää kohden on oltava hoitokarsina tai muu asianmukainen tarpeen vaatiessa lämmitettävä tila sairaan hevosen ryhmästä erottamista sekä hoitoa varten. Varsomiskarsinassa sovelletaan ryhmäkarsinan tilavaatimuksia (täysikasvuinen hevonen + < 12 kk ikäinen varsa).

Taulukko 2. Ryhmäkarsinan tilavaatimukset

Taulukko 2. Ryhmäkarsinan vähimmäiskoko hevosta kohden:	
Hevosen ikä:	Yksittäiskarsinan pinta-alasta:
<i>Täysikasvuinen</i>	100 %
<i>12-24 kk ikäinen nuori hevonen</i>	75 %
<i>< 12 kk ikäinen varsa</i>	50 %

Taulukko 3. Pihaton makuuhallin tilavaatimukset

Taulukko 3. Pihaton makuuhallin vähimmäiskoko hevosta kohden (ruokinta ei sisällä):	
Hevosen ikä:	Yksittäiskarsinan pinta-alasta:
<i>Täysikasvuinen</i>	80 %
<i>12-24 kk ikäinen nuori hevonen</i>	60 %
<i>< 12 kk ikäinen varsa</i>	40 %

3.5 Pitopaikan puhtaana- ja kunnossapito

Hevosten hyvinvointia ja terveyttä vaarantavat viat täytyy korjata saman tien tai, jos tämä ei ole mahdollista, eläinten turvaamisesta on huolehdittava muulla tavoin. Itse pitopaikka, sen rakenteet, varusteet ja laitteet on pidettävä hyvässä kunnossa, puhtaina ja tarpeen mukaan ne tulee desinfioida (eläinsuojeluasetus 396/1996; valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta 588/2010). Näin voidaan ehkäistä hevosten vahingoittumista ja sairastumista.

4. Hevosten ulkoilualueet

Hevosten ulkoilualueiden ominaisuuksista säädetään valtioneuvoston asetuksessa hevosten suojelusta (588/2010), nitraattiasetuksessa (1250/2014) ja kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä (2017). Tässä luvussa esitellään tiivistetysti näiden asetusten ja määräysten sisältöä koskien hevosten ulkoilualueita.

Laitumelle ja ulkotarhoihin vievien reittien tulee olla hevoselle turvalliset ja kasvillisuuden, maaston ja maapohjan täytyy olla hevoselle sopivia. Myös ympäristön on oltava meluton ja riittävän rauhallinen. Laitumen ja ulkotarhan kokoa suunnitellessa tulee ottaa huomioon eläimen sukupuoli, ikä, koko ja rotu sekä eläinten aktiivisuus ja lukumäärä (valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta 588/2010).

Valtioneuvoston asetuksen hevosten suojelusta (588/2010) mukaan laidunten ja ulkotarhojen aitojen täytyy olla hevoselle sopivista materiaaleista tehdyt ja turvalliset. Aitauksen täytyy olla hevoselle helposti havaittava ja siinä ei saa olla liian teräviä tai ahtaita kulmia. Hevosten vahingoittumisen tai karkaamisen estämiseksi aidat ja niiden rakenteet täytyy pitää hyvässä kunnossa, mikä tarkoittaa myös sitä, että niiden kunto on tarkastettava säännöllisin väliajoin ja mahdolliset viat on korjattava viipymättä. Ulkoilualueiden aidan materiaalina ei saa käyttää piikkilankaa.

4.1 Ulkotarhat ja ratsastuskentät

Nitraattiasetuksen (1250/2014) mukaan ulkotarhalla tarkoitetaan aidattua, jaloittelualuetta laajempaa aluetta, jossa eläimiä kasvatetaan yleensä ympärivuotisesti. Ulkotarhassa voi sijaita sääsuoja sekä ruokinta- ja juottopaikat. Ulkotarha voi sisältää myös jaloittelualan. Tarhan suositeltu vähimmäiskoko on ympäristöministeriön (2003) mukaan 20-25 m x 50-75 m eli 1000-2000m². Tarhat tulisi perustaa ja salaojittaa niin, että sade- ja sulamisvedet eivät jää

tarhaan. Lannat tulee korjata tarhoista säännöllisesti lantalaan. Tämä edistää myös hevosten terveyttä.

Tarhoista voi huuhtoutua vesiin suuria määriä ravinteita, etenkin jos niiden pintamaa tiivistyy tai kuluu rikki. Tästä syystä kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä (2017) määrätään, että **ulkotarhoja ei saa rakentaa;**

- 1.) alle 100 metrin etäisyydelle vesistöä;
- 2.) alle 50 metrin etäisyydelle talousvesikäytössä olevasta kaivosta tai lähteestä;
- 3.) alle 25 metrin etäisyydelle valtaojasta tai norosta;
- 4.) rinnealueelle, josta vedet valuvat suoraan vesistöön

Nitraattiasetuksen 4 § mukaan tuotantoeläinten jaloittelualueita ja ulkotarhojen ruokinta- ja juottopaikkoja ei saa sijoittaa:

- 1.) pohjavesialueelle, ellei maaperäselvitysten perusteella osoiteta, että tällaiselle alueelle sijoittaminen ei aiheuta pohjavesien pilaantumista tai sen vaaraa;
- 2.) tulvanalaiselle alueelle;
- 3.) alle 50 metrin etäisyydelle vesistöä, talousvesikäytössä olevasta kaivosta tai lähteestä;
- 4.) alle 25 metrin etäisyydelle valtaojasta tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaisesta norosta.

Kunnan ympäristönsuojelumääräyksien (2017) mukaan ratsastuskenttien vähimmäisetäisyydet vesikohteisiin ovat puolet ulkotarhojen vähimmäisetäisyyksistä. Näin ollen **ratsastuskenttiä ei saa rakentaa;**

- 1.) alle 50 metrin etäisyydelle vesistöistä;
- 2.) alle 25 metrin etäisyydelle talousvesikäytössä olevasta kaivosta tai lähteestä;
- 3.) alle 12,5 metrin etäisyydelle valtaojasta tai norosta;
- 4.) rinnealueelle, josta vedet valuvat suoraan vesistöön

Ratsastuskentän materiaalien valinnassa kannattaa ottaa huomioon muiden ominaisuuksien lisäksi materiaalin ympäristöystävällisyys ja loppusijoitusvaihtoehdot. Ratsastuskenttäkäytöstä poistetun hiekan sekä hiekan ja orgaanisen aineen sekoituksen saa sekoittaa

maanviljelysmaahan. Synteettistä materiaalia sisältävä hiekka on jätettä, jonka loppusijoitus voi olla vaikeaa ja kallista. Esimerkiksi hiekan ja kuidun kierrättäminen vaatii materiaalien erottelun.

4.2 Laitumet

Nitraattiasetuksen (1250/2014) mukaan laidun on yksi- tai monivuotisia nurmi- tai rehukasveja kasvavaa peltoaluetta, jolta tuotantoeläimet syövät rehua. Viljellyn laitumen suosituskoko on 0,25-0,5 ha/hevonen, riippuen laitumen tuotosta ja kunnosta sekä laitumella pidettävän hevosen tyypistä (Hevostietokeskus 2019; Pesonen ym. 2008: 54). Pesonen ym. (2008: 54) lisäävät, että maastosta ja laiduntypistä riippuen, luonnonlaidunta voidaan tarvita huomattavasti enemmän.

Laidunten kunnosta kannattaa huolehtia niittämällä syömättä jääneet laikut, kyntämällä ja laidunkierrolla. Nämä toimet parantavat laitumen tuottavuutta ja vähentävät loisten määrää (Lehmonen 2013). Peltolaidun kannattaa uusia 3-5 vuoden välein, jotta sen tuottavuus pysyy hyvänä (Maaseutuverkosto 2014).

Laitumen pinta-ala on yleensä niin suuri, että lantoja ei tarvitse korjata laitumelta lantalaan. Laidunten siivoamisella on kuitenkin positiivisia vaikutuksia, koska sillä voidaan vähentää loistartuntojen määrää (Hippos 2019).

5. Hevostilan lantahuolto

Jätelain ([646/2011](#)) mukaan hevosenlanta on eläinperäinen sivutuote ja sen käyttöä säädellään laissa eläimistä saatavista sivutuotteista ([517/2015](#)). Lantalan koosta sekä sijoittamisesta ja lantalan hyödyntämisestä säädellään nitraattiasetuksessa ([1250/2014](#)) ja kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä (2017). Tässä luvussa käsitellään edellä mainittujen määräysten ja asetusten sisältöä koskien tallien lantahuoltoa.

ELY-keskukselta investointitukija hakevien yrittäjien lantaloille on tiukemmat vaatimukset, jotka on määritelty maa- ja metsätalousministeriön asetuksissa tuettavaa rakentamista koskevista ympäristönsuojeluvaatimuksista ([266/2019](#)).

5.1 Lantalan sijoittaminen ja mitoitus

Kaikilla tiloilla, joilla kertyy lantaa tuotantoeläinten pidosta, tulee olla lannan varastointitila eli **lantala** (Nitraattiasetus 1250/2014). Kunnan rakennusjärjestyksen (2012) mukaan tallin ja lantalan vähimmäisetäisyys naapurikiinteistön rajasta katsotaan tapauskohtaisesti.

Nitraattiasetuksen (1250/2014) mukaan lantala ei saa sijoittaa:

- 1.) pohjavesialueelle, ellei maaperäselvitysten perusteella voida osoittaa, että lantalan sijoittaminen kyseiselle alueelle ei aiheuta pohjavesien pilaantumista tai sen vaaraa;
- 2.) tulvanalaiselle alueelle;
- 3.) alle 50 metrin etäisyydelle vesistöstä, talousvesikäytössä olevasta kaivosta tai lähteestä;
- 4.) alle 25 metrin etäisyydelle valtaojasta tai norosta.

Nitraattiasetuksen mukaan lantalan tilavuuden täytyy riittää vähintään 12 kk aikana kertyvälle lannalle. Lantaloille on olemassa laskennalliset eläinpaikkakohtaiset vähimmäistilavuudet 12 kk varastoimisaikaa varten, joiden mukaan lantalan koon voi mitoitaa oman tallin tarpeita vastaaviksi (Nitraattiasetuksen Liite 1, Taulukko 4). Laskennalliset vähimmäistilavuudet muuttuivat 1.4.2015, joten ne eroavat uusien lantaloiden (1.4.2015 jälkeen vireille tulleet rakennushankkeet 1250/2014) ja vanhojen lantaloiden (ennen 1.4.2015 vireille tulleet rakennushankkeet [931/2000](#)) välillä.

Taulukko 4. Eläinkohtainen laskennallinen lannan tuotto vuodessa

<i>Yksi eläin tuottaa lantaa vuoden aikana (uudet lantalat 1.4.2015 →):</i>	
<i>Eläin:</i>	<i>Laskennallinen lannan määrä / eläin / vuosi:</i>
<i>Hevonen > 150 cm</i>	<i>17 m³</i>
<i>Poni 120-150 cm</i>	<i>12 m³</i>
<i>Pienponi < 120 cm</i>	<i>8 m³</i>
<i>Yksi eläin tuottaa lantaa vuoden aikana (vanhat lantalat ← 1.4.2015)</i>	
<i>Eläin:</i>	<i>Laskennallinen lannan määrä / eläin / vuosi:</i>
<i>Hevonen > 150 cm</i>	<i>12 m³</i>
<i>Poni < 150 cm</i>	<i>8 m³</i>

Lantalan vähimmäistilavuuden laskemisessa voidaan ottaa huomioon samana laidunkautena laitumelle jäävä lanta (enintään 4 kk, jos hevoset laiduntavat läpi vuorokauden ja enintään 2 kk, jos hevoset ovat yöt sisällä), pihattojen kuivikepohjat ja viljelijöiden yhteiset lantalat. Tästä vähimmäistilavuudesta voidaan myös poiketa, jos lantaa luovutetaan eteenpäin hyödyntäjälle, joka voi vastaanottaa sitä ympäristönsuojelulain 27 §:n nojalla myönnetyn luvan perusteella tai jos lantaa luovutetaan toiselle tilalle varastoitavaksi nitraattiasetuksen mukaisessa lantalassa. Edellä mainituissa tilanteissa vaaditaan kirjallinen lannanluovutussopimus.

Mikäli tallilla syntyy lantaa alle 25 m³ /vuosi, voidaan lanta varastoida siirtolavalla. Siirtolavan tulee olla tiivispohjainen ja riittävän tilava. Siirtolava olisi ympäristön kannalta paras sijoittaa katokseen. Siirtolava tulee pystyä peittämään sateen aikana, jotta ravinnepitoinen valunta voidaan estää (nitraattiasetus 1250/2014). **Lantaa ei saa siis säilyttää maapohjalla missään tapauksessa, ei edes pienillä hevospäärillä!**

5.2 Lantalan rakenne

Lantalan rakenteiden tulee olla niin tiiviit, ettei lanta tai mahdolliset valumavedet pääse pinta- ja pohjavesiin (1250/2014). Riittävä tiiviyys voidaan saada käyttämällä betonia K30-2, asfaltti-betonia tai valuasfalttia. Normaalaa asfalttia tai maabetonia käyttämällä ei saavuteta riittävää tiiviyttä. Lantalan tulee olla katettu tai muutoin peitetty (1.4.2015 jälkeen vireille tulleet rakennushankkeet), jotta sadevesien pääsy lantalaan voidaan estää. Katetun lantalan tulee olla myös hyvin tuulettuva, jotta voidaan välttyä mahdolliselta lantapalolta.

Lantalaa ei kannata rakentaa liian matalaksi, jotta hyötytilavuus ei olisi liian pieni (1 m kasavaikutus). Esimerkiksi katetun lantalan betoniseinämät kannattaa toiminnallisuuden vuoksi rakentaa 1,5-2 m korkeiksi

Kaikissa lantaloissa tulee olla kovapohjainen (esim. sepeli tai sora) kuormauslaatta, joka kestää työkoneiden painon. Kuormauslaatta tulee pitää puhtaana lannasta.

Ohjeellinen varastointitilavuus kuivalantalalle voidaan laskea kertomalla lantalan pohjan pinta-ala sen seinämäkorkeudella (= vähintään 0,5 m), johon on lisätty yksi metri. Jos lantala ei ole katettu, tulee mitoituksessa ottaa huomioon sade- ja lumensulamisedet, jolloin lantalan tilavuuteen tulee lisätä vähintään 0,1 m³ / m².

5.3 Lannan peltolevitys

Lannan peltolevityksestä säädetään sekä kunnan omissa ympäristönsuojelumääräyksissä (2017) että nitraattiasetuksessa (1250/2014). Lannasta on tehtävä lanta-analyysi 5 vuoden välein

tiloilla, joilla syntyy ja/tai joilla käytetään lantaa lannoitteena pelloille enemmän kuin 25 m³ vuodessa (1250/2014). Lanta-analyysissä määritetään kokonais- ja liukoinen typpi sekä kokonaisfosfori. Analyysin tulosten perusteella voidaan arvioida sopivia lannan levitysmääriä.

Lanta-analyysin tiedot tulee pysyä pyydettyä esittämään valvontaviranomaiselle (1250/2014). Näin ollen olisi suositeltavaa, että analyysin tuloksia säilytettäisiin vähintään 5 vuotta, eli seuraavaan lanta-analyysiin asti.

Kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä (2017) ja nitraattiasetuksessa (1250/2014) määrätään, että lantaa ei saa levittää:

- 1) pohjavesialueiden varsinaisilla muodostumisalueilla;
  - ↳ kuivalantaa voidaan levittää pohjavesialueen ulkorajan ja pohjavesialueen varsinaisen muodostumisalueen väliselle vyöhykkeelle keväällä, kun lantaa mullataan mahdollisimman nopeasti ja jos levityksestä ei aiheudu pohjaveden laadulle riskiä
- 2) maaston korkeussuhteista ja maalajista riippuen alle 30 -100 metrin etäisyydelle talousveden hankintaan käytettävästä vesistöstä (Humaljärvi, Meiko, Valkolampi ja Niittylampi, Kvarnbyån ja Ingelsån);
- 3) metsiin ja joutomaille
- 4) Pelloilla, joiden kaltevuus on vähintään 15 %
- 5) 1.11-31.3. välisenä aikana;
  - ↳ Lannan levittämisen kieltoajasta voidaan poiketa marraskuun loppuun asti sellaisissa tilanteissa, joissa sääolosuhteet (runsaat sateet) ovat estäneet lannan levittämisen kasvukauden aikana. Poikkeamisesta tulee tehdä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle lokakuun loppuun mennessä.
- 6) routaantuneeseen, lumipeitteiseen eikä veden kyllästämään maahan;
- 7) alle 5 metrin etäisyydelle vesistöistä

Lannan peltolevityksestä säädetään nitraattiasetuksessa (1250/2014) myös seuraavanlaisesti:

- Lanta tulee levittää pellolle siten, että valumia vesiin ei tapahdu eikä pohjamaan tiivistysvaaraa ole. Lannoituksessa on otettava huomioon viljelyvyöhyke, kasvinvuorotus, maalaji ja keskimääräinen satotaso.

- Lannan levitys suositellaan tekemään keväisin.
- Lantaa voidaan lannan levitysaikana säilyttää pellolla odottamassa lannan levitystä enintään neljä viikkoa (tällöin kuiva-ainepitoisuuden tulee olla vähintään 30 %).
  - ↳ Lantakasa rinnastetaan aumaan, jos se odottaa pellolla levitystä yli 4 viikkoa. Aumaaminen on luvanvaraista toimintaa (kts. luku 2.7 Aumausilmoitus)
- Pellolle levitetty lanta on muokattava peltoon vähintään vuorokauden kuluessa levityksestä (lukuun ottamatta levitystä kasvustoon hajalevityksenä tai letkulevittimellä)

Lannan mukana peltoon voi kulkeutua rikkakasvien siemeniä. Erityisesti hukkakauran leviäminen tällä tavoin tulisi estää ([Laki hukkakauran torjunnasta 185/2002](#)). Hukkakauran ja muiden siementen tuhoutuminen voidaan varmistaa lannan huolellisella ja riittävän pitkällä kompostoinnilla. Riittävän pitkä kompostointi takaa myös mahdollisten madonmunien tuhoutumisen.

5.4 Lannan luovutus

Lantaa voi luovuttaa eteenpäin hyödyntäjälle, joka voi vastaanottaa sitä ympäristönsuojelulain 27 §:n nojalla myönnetyn luvan perusteella tai toiselle tilalle varastoitavaksi nitraattiasetuksen mukaisessa lantalassa.

Hevostalleille on olemassa kuivike- ja lantahuoltopalvelua tarjoavia toimijoita. Kuivike- ja lantahuoltopalvelun avulla hevostilat voivat tilata tarpeisiinsa sopivan kuivikkeen ja lantahuollon tietyin väliajoin. Palveluntarjoajat hyödyntävät lannan energiana voimalaitoksilla, joilla on edellytykset hevosenlannan polttamiseen. Lannan luovutuksesta tulee aina tehdä kirjallinen lannanluovutus sopimus.

Lantaa voidaan luovuttaa tilalta suoramyynninä kuluttajalle silloin, kun tilalla ei ole todettu hukkakauraa ja lanta ei sisällä minkään vakavan tartuntataudin leviämrisriskiä. Irtolannan myynti yksityiselle kuluttajalle ei vaadi tallilta lupatoimenpiteitä.

Lannan markkinoiminen lannoitevalmisteena vaatii ympäristöluvan. Lisäksi vaaditaan lannoitevalmistelain ([539/2006](#)) mukainen aloitusilmoitus Ruokavirastoon sekä Ruokaviraston myöntämä laitoshyväksyntä.

Lanta-asioista saa lisätietoa kunnan ympäristönsuojeluyksiköstä ja Ruokaviraston nettisivuilta (www.ruokavirasto.fi). Kunnan ympäristönsuojeluyksiköstä saa lisätietoa myös kunnan alueella lantaa vastaanottavista tahoista.

6. Hevostallien jätehuolto

Lannan lisäksi hevosalleilla syntyvä jäte on yleensä paalinaruja ja -muoveja, hevosenkenkiä ja pilaantuneita rehuja. Tällä hetkellä paalimuoville ei ole Helsingin seudun ympäristöpalveluiden (HSY) mukaan kunnan alueella kierrätysmahdollisuutta, vaan se kuuluu lajitella sekaita energijätteeseen. Paalimuovin polttaminen on kiellettyä.

Käytetyt hevosenkengät kuuluvat metallien kierrätykseen muun mahdollisen metalliromun kanssa.

Tallin biojätteet kannattaa kompostoida tallilla mahdollisuuksien mukaan, koska kaatopaikalla biojäte hajoaa hapettomissa olosuhteissa muodostaen metaania, joka on haitallinen kasvihuonekaasu (Pesonen ym. 2009). Biojätteiden kompostoisissa metaania ei synny. Avonaisessa puukehikossa voi kompostoida pelkkää kasvimassaa sisältävää jätettä.

Rehujätteen ravinnepitoisuus on lähes yhtä suuri kuin lannan (Rantala & Viljakainen 2010, Saastamoisen 2006 mukaan). Ravinnepitoisuutensa vuoksi rehujätettä ei saa jättää maastoon, vaan se tulee kompostoida, jonka jälkeen sen voi levittää ja kyntää peltoon. Ensisijaisesti rehujäte kannattaa kompostoida lantalassa, mutta jos tämä ei ole mahdollista kompostoinnin voi tehdä tiivispohjaisella (esimerkiksi betoni) kentällä. Pesosen ym. (2009: 61) mukaan kompostointi kannattaa tehdä tuhoeläimiltä suojattuna kompostissa, jossa on kansi, seinät ja pohjaverkko. Rehujätteen voi myös toimittaa luvanvaraiseen jätteenkäsittelypaikkaan.

Vaarallinen jäte (kuva 2) eli entiseltä nimeltään ongelmajäte tulee säilyttää muusta jätteestä erillään omissa pakkauksissaan lukitussa ja katetussa tilassa ja toimittaa mm. HSY:n Sortti-asetille.

Vaarallista jätettä ovat esimerkiksi:

- Öljyjätteet
- Akut ja paristot
- Loisteputket, energiansäästö- sekä lämpölamput
- Kestopuu ja kyllästysaineet
- Lääkkeet, neulat ja ruiskut
- Hapot ja emäkset (vahvat pesuaineet)
- Sähkö- ja elektroniikkaromu
- Märät maalit, lakat, liimat ja liuottimet
- Painepakkaukset (hölskyy tai pihisee)
- Torjunta- ja desinfiointiaineet
- Sammuttimet ja kaasupullot

Kuva 2. Vaarallinen jäte

7. Hevostallien vesihuolto

Jätevesiä syntyy talleilla yleisimmin hevosten ja tallitilojen pesusta sekä henkilökunnan / asiakkaiden pesu- ja käymälävesistä. Hevosten pesuvesissä on kotitalouksien jätevesiin verrattuna enemmän orgaanista ainesta ja typpeä, mutta vähemmän fosforia (Loisa 2010). Näin ollen myös talleista tulevat jätevedet tulee käsitellä hajajätevesiasetuksen mukaisesti. Jos rakennuksessa muodostuu jätevesiä, ne on ensisijaisesti ohjattava vesihuoltolaitoksen viemäriin. Mikäli tämä ei ole mahdollista, jätevesien käsittelyjärjestelmä hyväksytään rakennusluvan tai toimenpideluvan käsittelyn yhteydessä. Kiinteistönhaltijan tulee olla selvillä kiinteistöllä käytettävästä jätevesien käsittelyjärjestelmästä ja huolehtia järjestelmän toimivuudesta.

Saostuskaivojen lietetilat on tarkastettava ja tyhjennettävä jätehuoltomääräysten mukaan. Saostussäiliöihin, pienpuhdistamojen lietesäiliöihin ja muihin vastaaviin säiliöihin kertynyt jätevesiliete on tyhjennettävä jätehuoltomääräysten mukaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Pelkästään harmaavesilietteitä sisältävien saostussäiliöiden ja vastaavien säiliöiden jätevesiliete on poistettava jätehuoltomääräysten mukaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Kiinteistön haltijan on pidettävä tyhjennyksistä kirjaa. Umpisäiliöt tulee varustaa ylitäytön hälyttimellä.

Saostuskaivojen ja umpisäiliöiden lietesäiliöiden tyhjennykset ja lietteen kuljetukset kuuluvat pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen alueella HSY:lle. Lietteiden omatoiminen käsittely on kielletty lukuun ottamatta jäljempänä erikseen määriteltyjä tilanteita. Pienpuhdistamossa tai muussa vastaavassa jäteveden käsittelyjärjestelmässä syntyvän lietteen sekä harmaiden vesien saostussäiliön lietteen voi kompostoida kiinteistöllä, mikäli lietteen määrä on vähäinen. Lietteen määrä on vähäinen, jos sitä syntyy vähemmän kuin 40 litraa tyhjennyskertaa kohden ja vähemmän kuin 160 litraa vuodessa. Jätevesilietteen omatoimisesta käsittelystä, mukaan lukien käymäläjätevesien tai harmaiden jätevesilietteiden kompostoinnista, on tehtävä kirjallinen ilmoitus HSY:lle. Tallirakennusten jätevesijärjestelmät on saatettava asianmukaiselle tasolle jätevesilainsäädännön mukaisesti.

Vähäiset pesuvedet eli ns. kantovedet, jotka eivät sisällä käymälävesiä ja joista ei aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa, saa johtaa puhdistamattomana maahan. Lisätietoja jätevesien käsittelystä saa kunnan ympäristönsuojeluyksiköstä.

8. Hevonen maastossa ja teillä

Jokamiehenoikeudella saa liikkua ratsain luonnontilaisilla ja luonnontilaiseen verrattavissa olevilla alueilla sillä ehdolla, ettei tästä aiheudu vähäistä suurempaa haittaa (esim. taimikolle). Tämä liikkumisoikeus ei koske pihamaita, istutuksia, peltoja tai peltojen suoja-alueita. Ratsastaminen on kiellettyä myös hiihtoladuilla, kuntopoluilla ja muilla kuntopolun kaltaisilla juoksuradoilla, urheilukentillä, pyörä- ja kävelyreiteillä sekä teillä, joilla on ratsastuksen kieltävä liikennemerkki (Kuva 1). Jokamiehen oikeuksiin kuuluu hevosten uittaminen vesistöissä, mutta yleisillä rannoilla ja mökkirantojen pihapiirissä uittaminen on kiellettyä. Luonnonsuojelualueilla voi olla myös omat poikkeukset koskien ratsain liikkumista.

Tieliikennelain ([729/2018](#)) mukaan tiellä liikuttaessa hevosen tulee olla kytkettynä eikä se saa aiheuttaa vaaraa tai kohtuutonta haittaa liikenteelle. Ratsastajan, hevosen taluttajan ja hevosajoneuvon (reki, kärry tai vaunu) kuljettajan on noudatettava moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajamista koskevia liikennesääntöjä, liikenteenohjauksen merkkejä ja liikenteenohjauslaitteita.

Kevyen liikenteen väylällä ratsastaminen on sallittua vain, jos väylä on merkitty ratsastamisen sallivalla liikennemerkillä (Kuva 1). Jos ratsastamista ei ole erikseen sallittu kevyen liikenteen väylällä, on ratsastajan siirryttävä tielle. Hevosajoneuvolla liikkuminen ratsastustiellä tai kevyen liikenteen väylällä on kielletty

Kuva 1. Vasemmalla ratsastamisen kieltävä ja oikealla ratsastamisen salliva liikennemerkki
(lähde: Vävlävirasto 2019)

Yksityisteillä ratsastaminen ja ajaminen on sallittua mutta säännöllisestä käytöstä, jonka voidaan olettaa aiheuttavan vahinkoa tai vähäistä suurempaa kulumista, voidaan periä korvausta. Ratsastamisen kieltämisen tiellä voi määrätä ainoastaan kunta. Liikenneturvan (2019) mukaan yksityisteillä liikkumista ratsain kannattaa välttää oman turvallisuuden vuoksi, koska tiet ovat yleensä kapeita. Hevosen kanssa liikkuesssa kannattaa kiinnittää huomiota myös näkyvyyteen, jota voi parantaa heijastimilla ja heijastinliiveillä (Liikenneturva 2019).

9. Hevosen kuolema

Hevosen kuollessa, sen mikrosiru täytyy poistaa ja tuhota, jonka lisäksi tunnistusasiakirja tulee mitätöidä ja toimittaa sen myöntäneelle taholle. Jos hevonen lopetetaan tai kuolee tilalla tai katoaa (esimerkiksi varastetaan tai muu vastaava tilanne), hevosenpitäjän tulee palauttaa tunnistusasiakirja sen myöntäneelle taholle 30 päivän sisällä tapahtumasta. Tämän jälkeen myöntävä taho mitätöi tunnistusasiakirjan. Virkaeläinlääkäri mitätöi tunnistusasiakirjan ja toimittaa sen myöntäneelle taholle, jos hevonen teurastetaan tai lopetetaan tilalla eläintautien ehkäisemiseksi (Ruokavirasto 2019).

Hevosten hautaamisesta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden keräämisestä, kuljetuksesta ja hävittämisestä 1192/2011, Euroopan Parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY N:o 1069/2009) muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveys säännöistä (sivutuoteasetus) ja sen toimeenpanoasetuksessa (EU) N:o 142/2011.

Suomessa yksittäisten hevosten hautaaminen on sallittua, mikäli siitä ei aiheudu terveyshaittaa, hevosia ei haudata pohjavesialueelle, vedenottamon suoja-alueelle, 250 metriä lähemmäksi talousvesikaivoa tai vesistöön viettävään rinteeseen. Hautaamiseen tulee olla kiinteistön omistajan lupa ja ruho on haudattava tiiviiseen maahan niin syväälle, että ruhon päälle tulee vähintään 1 m paksuinen maakerros. Peittäminen tulee tehdä heti, jotta haaskaeläimet eivät pääse käsiksi hevoseen. Hevosta ei saa haudata maatumattomassa pakkauksessa, kuten muovisäkissä. Hautaamisesta on hyvä tehdä ilmoitus kunnaneläinlääkärille (Ruokavirasto 2019).

10. Sanastoa

Eläinsuoja- kotieläinrakennus, jossa pidetään ja hoidetaan hevosia

Hevonen- karioeläin (hevonen, poni, aasi tai muu vastaava)

Hevospihatto ja pihatto- eläinsuoja, jossa hevosia pidetään yhdessä ja jossa hevosilla on liikumisvapaus ulkoilu- ja makuualueelle sekä ruokintapaikalle

Hevostalli ja talli- eläinsuoja, jossa hevosta pidetään karsinassa

Hoitokarsina- tila tallissa, joka on tarkoitettu sairaan hevosen pitämiseen tai hoitamiseen

Karsina- tila tallissa, joka on tarkoitettu yhdelle hevoselle

Kuivalanta- Lantaa, josta virtsa on erotettu. Määritelmä sisältää kaikki kiinteät lannan tyypit (kuivalanta, kuivikelanta, kuivikepohjalanta) ja lietelannasta tai mädätetystä lannasta separoimalla erotetun kuivajakeen.

Laidun- yksi- tai monivuotinen nurmi- tai rehukasveja kasvava peltoalue, jolta tuotantoeläimet syövät rehua

Lantala - lannan varastointiin rakennettu avonainen tai katettu varastotila.

Maneesi- katettu hallitila, jossa on seinät, ja jossa voidaan ajaa ja ratsastaa

Noro- puroa pienempi vesiuoma, jonka valuma-alue on vähemmän kuin kymmenen neliökilometriä ja jossa ei jatkuvasti virtaa vettä eikä kalankulku ole merkittävässä määrin mahdollista.

Pilttuu- hevosen pito- tai hoitopaikka, joka on tarkoitettu eläimen kytkemiseen

Rehujäte- käyttökelvotonta rehua tai heinää

Ruokintapilttuu- ruokintapaikka, joka on tarkoitettu yhdelle hevoselle ja johon kyseinen hevonen pääsee vapaasti syömään tai se voidaan kytkeä pilttuuseen syömisen ajaksi

Ryhmäkarsina- tila tallissa, joka on tarkoitettu usealle hevoselle ja jossa pidettävien hevosten tulee pystyä asettumaan makuulle yhtä aikaa

Tulvanalainen alue- alue, jolla on ollut vähintään yksi tulva 20 vuoden sisällä

Ulkokarsina- tallissa olevan yksittäiskarsinan kohdalle rakennuksen ulkopuolelle rakennettu aidattu ulkotila

Ulkokenttä ja ravivalmennusalue- pohjarakennettu alue, joka on tarkoitettu hevosen juoksu- tukseen, ratsastukseen tai ajamiseen

Ulkotarha- Aidattu, jaloittelualuetta laajempi alue, jossa eläimiä kasvatetaan yleensä ympäri- vuotisesti. Ulkotarhassa voi sijaita sääsuoja sekä ruokinta- ja juottopaikat. Ulkotarha voi sisältää myös jaloittelualueen.

Vaarallinen jäte- jätettä, jolla on tartuntavaarallinen, muu terveydelle vaarallinen, palo- tai räjähdysvaarallinen, ympäristölle vaarallinen tai muu vastaava ominaisuus. Entinen on- gelmajäte ja vaarallinen jäte.

Valtaoja - kaivettu avouoma, jonka tarkoituksena on kerätä kuivatusalueen piiri-, sarka- ja sa- laojista tulevat vedet sekä yläpuoliselta valuma-alueelta tulevat vedet ja johtaa ne pois kuivatusalueelta.

Vesistö- järvi, lampi, joki, puro ja muu luonnollinen vesialue sekä tekojärvi, kanava ja muuta vastaava keinotekoinen vesialue; vesistönä ei kuitenkaan pidetä noroa, ojaa ja lähdettä

11. Lähteet ja kirjallisuus

Kansilehden kuva: Valokuvaaja Eetu Maaranen (2019), Islanninhevonen, Islanninhevostalli Glymur /
Miia Lönnberg

Eläinsuojeluasetus (396/1996) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960396>

Eläinsuojelulaki (247/1996) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960247>

Evira. Hevonen – eläinsuojelulainsäädäntöä koottuna. <https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijat/elainten-pito/elainten-suojelu-ja-kuljetus/hevonen-elainsuojelulainsaadantoa-koottuna.pdf>

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY N:o 1069/2009) toimeenpanoasetus (EU N:o 142/2011) <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bdfc25af-c4cf-4583-8c7c-99ffabbdee3e/language-fi>

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveys säännöistä (EY N:o 1069/2009) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX%3A32009R1069>

Helsingin seudun ympäristötoimi HSY jätehuoltomääräykset 2019: <https://www.hsy.fi/fi/isannoitsijalle/kiinteistonjatehuolto/Sivut/jatehuoltomaaraykset.aspx>

Helsingin seudun ympäristötoimi HSY (2019) Vaarallinen jäte, <https://www.hsy.fi/fi/asukkaalle/lajittelujakierattys/lajitteluohjeet/vaarallinenjate/Sivut/default.aspx>

Hevospassista annettu asetus (EU N:o 262/2015) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015R0262&qid=1426672203183&from=FI>

Hevostietokeskus (2019). <https://www.hevostietokeskus.fi/> Katsottu 22.7.2019

Hippos (2019). <http://www.hippos.fi/> Katsottu 29.7.2019

Jyväskylän kaupunki ympäristönsuojelu (2016), *Hevostilojen ympäristönsuojeluohje Jyväskylässä*

Jätelaki (646/2011) <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110646>

Kirkkonummen kunnan rakennusjärjestys (2012). Linkki osoitteessa: <https://www.kirkkonummi.fi/rakennusvalvonta>

Kirkkonummen kunnan ympäristönsuojelumääräykset, Rakennus- ja ympäristölautakunta 2017, Linkki osoitteessa: <https://www.kirkkonummi.fi/ymparistonsuojelumaaraykset>

Laki hukkakauran torjunnasta (8.3.2002/185). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020185>

Lehmonen N. (2013). *Hyvä hevosenpito- Opas hevosen arkeen*. Suomen hippos ry.

Lempäälän kunta (2017). *Hevostalliohje 12.9.2017*

Liikenneturva: Ratsukot. <https://www.liikenneturva.fi/fi/liikenteessa/ratsukot> Katsottu 11.7.2019

- Loisa L. (2010). *Hevostalouden pesuvesien laatu ja soveltuvat puhdistusmenetelmät*. Opinnäytetyö, Ympäristötekniikan koulutusohjelma. Mikkelin ammattikorkeakoulu.
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden keräämisestä, kuljetuksesta ja hävittämisestä (1192/2011) <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20111192>
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus hevoseläinten tunnistamisesta (222/2017) <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170222>
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus tuettavien hevostalourakennusten rakennusteknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista (588/2015) <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150588>
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus tuettavaa rakentamista koskevista ympäristönsuojeluväitöksistä (266/2019) <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190266>
- Maaseutuverkosto (2014). *Hevonen nauttii laitumella*. Maaseutuverkoston esite.
- Oulun seudun ympäristötoimi (2019), *Hevostalliohje 2019*
- Pesonen I., H. Virtanen & H. Jansson (2008). *Hyvinvoiva, turvallinen ja ympäristöystävällinen talli-opas vastuulliseen tallitoimintaan*, Agropolis Oy
- Rantala T. & Viljakainen Anna-Liisa (2010) *Esiselvitys maa- ja hevostalouden sivutuotteiden hyödyntämismahdollisuuksista Pohjois-Savossa: Nurmirehu, maatalousmuovit, hevosenlanta, olki*. Epäkurantin nurmirehun ja hevosenlannan hyödyntäminen energiana –hankkeen loppuraportti. Savonia ammattikorkeakoulu.
- Ruokavirasto (2019). <https://www.ruokavirasto.fi/> Katsottu 4.9.2019
- Ruokavirasto: Eläintenpitäjärekisteri (2019). <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/elaintenpito/elainten-merkinta-ja-rekisterointi/elaintenpitajarekisteri/> Katsottu 10.7.2019
- Ruokavirasto: Hevosten tunnistaminen (2019). <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/elaintenpito/elainten-merkinta-ja-rekisterointi/hevoselaimet/uusi/> Katsottu 10.7.2019
- Swedish Equestrian Federation (2014) *Equestrian surfaces – a guide*.
- Saastamoinen M. (2006) Tunnista hyvä rehu. *Pro Hevonen* 1, 2: 16
- Suomen Ratsastajainliitto ry (2005). *Ratsastuskeskusten suunnittelu- ja rakentamisopas*. Opetusministeriö 184s.
- Terveysuojelulaki (763/19.8.1994) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940763>
- Tieliikennelaki (729/2018) <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180729>
- Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta. Eli ns. ”Nitraattiasetus” (1250/2014) <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141250>
- Valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta (588/10.6.2010) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100588>
- Vesilaki (587/2011). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110587>

Väylävirasto (2019) Liikennemerkkien kuvat. <https://vayla.fi/tieverkko/liikennemerkit#.XUKv5OgzaUk>

Ympäristöhallinto (2019). Ympäristönsuojelulain mukainen yleinen ilmoitusmenettely. https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Asiointi_luvat_ja_ymparistovaikutusten_arviointi/Luvat_ilmoitukset_ja_rekisterointi/YSLn_yleinen_ilmoitusmenettely. Katsottu 4.9.2019

Ympäristöministeriö (2003). *Hevostallien ympäristönsuojeluohje 4.11.2003*. Ympäristöministeriön moniste 121.

Yhteystietoja:

Kirkkonummen kunnan ympäristönsuojeluyksikkö:

Puh. (09) 29671 puhelinvaihde

Sähköposti: ymparistonsuojelu@kirkkonummi.fi

Tapaamiset ajanvarauksella

Käyntiosoite: Ervastintie 2, katutaso

Postiosoite: PL 20, 02401 Kirkkonummi

Internet-sivut: <https://www.kirkkonummi.fi/ymparistonsuojelu>

Kirkkonummen kunnan rakennusvalvonta

Puh. (09) 29671 puhelinvaihde

Sähköposti: rakennusvalvonta@kirkkonummi.fi

Tapaamiset ajanvarauksella

Käyntiosoite: Ervastintie 2, katutaso

Postiosoite: PL 20, 02401 Kirkkonummi

Internet-sivut: <https://www.kirkkonummi.fi/rakennusvalvonta>

Espoon seudun ympäristöterveys

Puh: (09) 816 23900 puhelinvaihde

Sähköposti: terveydensuojelu@espoo.fi

Käyntiosoite: Pihatörmä 1 C, 3. krs. 02070 Espoo

Postiosoite: PL 210, 02070 Espoon kaupunki

Internet-sivut: http://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali_ja_terveyspalvelut/Terveyspalvelut/Ymparistoterveydenhuolto

Maatalousneuvonta ja -tuet

Länsi-Uudenmaan maaseutuhallinto

sähköposti: maaseutu@inkoo.fi

Internet-sivut: https://www.inkoo.fi/palvelut/lansi-uudenmaan_maaseutuhallinto

Eläinlääkäripalvelut

Espoon seudun ympäristöterveys

Puh. (09) 816 23900 Asiakaspalvelu

Puh (09) 816 84458 Ajanvaraus

Käyntiosoite: Pihatörmä 1 A 02240 Espoo

Sähköposti: terveydensuojelu@espoo.fi